

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ การจัดการศึกษาจึงต้องเป็นกระบวนการที่เป็นระบบ ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการ มีรูปแบบ ขั้นตอน กติกาและวิธีการดำเนินการ มีทรัพยากรต่าง ๆ สนับสนุน และต้องมีกระบวนการประเมินผลการจัดการศึกษาที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้ด้วยผลผลิตของการจัดการศึกษา สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่นำนโยบายและแนวทางการดำเนินงานจากกระทรวงศึกษามารับไปบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2550 : ออนไลน์) ได้วางหลักการในระบบการศึกษารวมทั้งประเทศไทยไว้ในประเด็นหลักคือ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข กระบวนการเรียนรู้ต้องปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาให้ยึดหลักการศึกษาดูชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักมีเอกภาพด้านนโยบาย มีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ ประเภท การศึกษา มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา และการมีส่วนร่วมของบุคคล

ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ซึ่งเป็นประเด็นหลักที่ทุกสถาบันการศึกษาจะต้องปรับกระบวนการดำเนินงานภายในให้สอดคล้องกับหลักการดังกล่าว

การพัฒนาอุดมศึกษาของชาติในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาอุดมศึกษาระดับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2550 : ออนไลน์) มีพื้นฐานมาจากการแสวงหาความต้องการของประชาชน ซึ่งมีข้อสะท้อนให้เห็นความต้องการที่ชัดเจน ที่ประสงค์ให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและชุมชน ซึ่งต้องพัฒนาควบคู่กันไปทั้งในบทบาทการชี้นำ การร่วมมือพัฒนา และการพึ่งพาอาศัยกัน การพัฒนาจึงเน้นการปรับฐานความคิด โดยให้คนชุมชน และสังคมเป็นแกนหลักของการพัฒนา แล้วปรับระบบอุดมศึกษาให้มีการพัฒนาเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของชุมชนและสังคมเป็นหลัก อีกทั้งกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) ซึ่งมีเป้าหมายคือ “การยกระดับคุณภาพอุดมศึกษาไทย เพื่อผลิตและพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพสามารถปรับตัวสำหรับงานที่เกิดขึ้นตลอดชีวิต พัฒนาศักยภาพอุดมศึกษาในการสร้างความรู้และนวัตกรรม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ในโลกาภิวัตน์ สนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนของท้องถิ่นไทย โดยใช้กลไกของธรรมาภิบาล การเงิน การกำกับมาตรฐาน และเครือข่ายอุดมศึกษาบนพื้นฐานของเสรีภาพทางวิชาการ ความหลากหลาย และเอกภาพเชิงระบบ”

สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นหรือมหาวิทยาลัยราชภัฏ (หัสชัย สิทธิรักษ์. 2550 : ออนไลน์) เป็นมหาวิทยาลัยแห่งจิตสำนึกเพื่อชุมชนคือการเรียนรู้เข้าใจตนเองและสังคม โดยมีจุดหมายปลายทางที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาชุมชนและสังคม ดำเนินกิจการโดยให้ความสำคัญต่อการสืบค้นและสืบสานฐานทั้งห้าของชุมชน คือ ฐานปัญญาที่เน้นภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย ฐานทรัพยากรที่ต้องอนุรักษ์บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน ฐานเศรษฐกิจที่ยึดแนวการผลิตพึ่งตนเอง ฐานพลังชุมชน ที่ร่วมสร้างแรงเกาะเกี่ยวในชุมชน และฐานวัฒนธรรมที่ประกอบด้วยความคิดความเชื่อ คุณค่า และประเพณีชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2551 : ออนไลน์)

ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 (พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547. 2550 : ออนไลน์) ซึ่งกำหนดให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน ฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาของท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและ

ยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย ให้บริการวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี ทุนบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จัดว่าเป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่นซึ่งดำเนินการตามแผนพัฒนาการศึกษาดังกล่าว และมีพันธกิจที่ชัดเจนภายใต้สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น จากแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุงแก้ไข) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมได้ดังนี้

1.1 จุดแข็ง (Strength)

1.1.1 มหาวิทยาลัยมีศักยภาพในด้านหลักสูตรและผู้สอนสาขาการศึกษาเอื้อต่อการพัฒนาวิชาชีพครู

1.1.2 มหาวิทยาลัยมีบุคลากรที่มีศักยภาพหลากหลาย พร้อมทั้งจะให้การสนับสนุนเพื่อพัฒนาสังคม ชุมชนและท้องถิ่น

1.1.3 มหาวิทยาลัยมีสถาบันอยุธยาศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม และเป็นศูนย์ข้อมูลที่พร้อมให้บริการแก่ชุมชนและท้องถิ่น

1.1.4 มหาวิทยาลัยมีศูนย์ภาษาและคอมพิวเตอร์ที่สามารถให้บริการทางภาษาและเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าหาความรู้และให้บริการวิชาการแก่ชุมชน

1.1.5 มหาวิทยาลัยมีศูนย์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการผลิตบัณฑิตและการวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์

1.1.6 มหาวิทยาลัยมีการประสานงานกับชุมชน ทั้งด้านการบริการวิชาการ ด้านศิลปวัฒนธรรมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

1.2 จุดอ่อน (Weakness)

1.2.1 มหาวิทยาลัยมีจำนวนบุคลากรสายผู้สอนลดลง และมีจำนวนบุคลากรสายสนับสนุนน้อย ทำให้บุคลากรต้องรับภาระงานมาก บุคลากรสายผู้สอนส่วนหนึ่งต้องช่วยปฏิบัติงานสายสนับสนุน ทำให้ไม่สามารถพัฒนางานด้านวิชาการได้อย่างเต็มที่

1.2.2 ศักยภาพของบุคลากรสายผู้สอนมีวุฒิการศึกษาและตำแหน่งทางวิชาการต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

1.2.3 จำนวนบุคลากรสายผู้สอนที่ทำวิจัยมีน้อย ทำให้ผลงานวิจัยต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษา

1.3 โอกาส (Opportunity)

1.3.1 มหาวิทยาลัยมีสถานะเป็นนิติบุคคลมีโอกาพัฒนารูปแบบการศึกษาได้หลากหลาย และเหมาะสมตามความต้องการของท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย มีการนำระบบประกันคุณภาพมาใช้ในในมหาวิทยาลัย เพื่อกำกับตรวจสอบคุณภาพของมหาวิทยาลัย และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลได้

1.3.2 มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ในจังหวัดที่มีนิคมอุตสาหกรรม เอื้อต่อการผลิตบัณฑิตที่ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน

1.3.3 ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ จะทำให้มหาวิทยาลัยสามารถใช้ประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ทั้งด้านการบริหาร ด้านวิชาการ ด้านการเรียนการสอนและการวิจัย สามารถเชื่อมโยง สร้างเครือข่ายและความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันและองค์กรต่าง ๆ

1.3.4 มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ในพื้นที่ใจกลางมรดกโลก เอื้อต่อการดำเนินงานและการจัดการด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ และผลิตบัณฑิตด้านอุตสาหกรรมบริการ

1.3.5 มหาวิทยาลัยสามารถสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยในประเทศและต่างประเทศ ทำให้สามารถสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการได้

1.3.6 มหาวิทยาลัยสามารถสร้างความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการให้บริการวิชาการ วิชาชีพ การเป็นศูนย์เครือข่ายความร่วมมือ เช่น ศูนย์เครือข่าย สมศ. สำนักงาน ก.พ. เครือข่ายสมาคมบัญชี ศูนย์ทดสอบทางภาษา เป็นต้น

1.4 อุปสรรค (Threat)

1.4.1 การปรับลดงบประมาณของรัฐบาล ทำให้มหาวิทยาลัยได้รับงบประมาณน้อยลง ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และทำให้ต้องนำรายได้ของมหาวิทยาลัยมาใช้ในการพัฒนามหาวิทยาลัย

1.4.2 รัฐบาลมีนโยบายปฏิรูประบบราชการ โดยเฉพาะการปรับลดอัตราค่าจ้างส่งผลกระทบต่อให้มหาวิทยาลัยขาดแคลนบุคลากรทั้งสายผู้สอนและสายสนับสนุน

1.4.3 มีสถาบันอุดมศึกษามาตั้งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเขตบริการของมหาวิทยาลัยเพิ่มมากขึ้น ทำให้มหาวิทยาลัยมีคู่แข่งทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น

จากผลการประเมิน ก.พ.ร. มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 จำนวนทั้งสิ้น 38 ตัวชี้วัด ผลการดำเนินงานรอบ 12 เดือน ณ ตุลาคม 2550 พบว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มีตัวชี้วัดที่มีผลการดำเนินงานตามค่าเป้าหมายและสูงกว่า ระดับ 3 คะแนนขึ้นไป จำนวน 26 ตัวชี้วัด ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย จำนวน 9 ตัวชี้วัด และอยู่ระหว่างการพิจารณาและรายงานผลโดยสำนักงาน ก.พ.ร.

จำนวน 3 ตัวชี้วัด ผลการประเมินตนเองในภาพรวมเท่ากับ 2.69833 คะแนน เมื่อพิจารณาจากผลการดำเนินงานในแต่ละตัวชี้วัด พบว่า ในตัวชี้วัดที่ได้คะแนนต่ำกว่าเป้าหมาย ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากเกณฑ์การประเมินสูงเกินไป การจัดระบบการบริหารตัวชี้วัดที่ไม่ชัดเจน การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน และขาดความร่วมมือจากบุคลากรในมหาวิทยาลัย

และผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถาบันอุดมศึกษา โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2550 : 29-30) ผลการตัดสินและข้อเสนอแนะในการพัฒนา พบว่า ได้รับการรับรองทุกมาตรฐานประกอบด้วย มาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพบัณฑิตอยู่ระดับพอใช้ มาตรฐานที่ 2 ด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์อยู่ระดับพอใช้ มาตรฐานที่ 3 ด้านการบริการวิชาการอยู่ในระดับดี มาตรฐานที่ 4 ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมอยู่ในระดับดี มาตรฐานที่ 5 ด้านการพัฒนาสถาบันและบุคลากรอยู่ในระดับดี มาตรฐานที่ 6 ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนอยู่ในระดับดี และมาตรฐานที่ 7 ด้านระบบการประกันคุณภาพอยู่ในระดับดี

ผลการประเมินระดับสถาบันมี 2 มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่ามาตรฐานอื่น ๆ ซึ่งสมควรปรับปรุง คือ มาตรฐานที่ 2 ด้านงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ ข้อเสนอแนะคือ สถาบันควรมีนโยบายสนับสนุนเพื่อให้เกิดบรรยากาศของการทำวิจัยให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้หากกำหนดทำวิจัยหรืองานสร้างสรรค์เป็นภาระงานก็จะเป็นเป้าหมายทำให้มีผู้สนใจทำวิจัยมากยิ่งขึ้น ส่วนมาตรฐานที่ 5 การพัฒนาสถาบันและบุคลากร มีข้อเสนอแนะ คือ 1) สถาบันต้องปรับปรุงเพื่อใช้การตัดสินใจฐานข้อมูลที่ดีจะนำผลสู่การพัฒนาสถาบัน ไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม 2) การบริหารจัดการด้านบุคลากรยังขาดความเป็นปึกแผ่น ควรมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ อันเป็นผลให้เกิดความไม่เข้ากันในองค์กร 3) สถาบันขาดแผนการพัฒนางค์กรในภาพรวม ควรเน้นการวางแผนพัฒนาบุคลากรเพื่อให้รองรับภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับ 4) ด้านการผลิตบัณฑิตต้องกำหนดเป้าหมายที่ท้าทายในทุกรายตัวบ่งชี้ เพื่อให้การปฏิบัติการกิจการผลิตบัณฑิตดำเนินไปอย่างมีทิศทางและได้คุณภาพตามที่มุ่งหวัง ตลอดจนต้องมีนโยบายกำหนดให้บทความวิทยานิพนธ์ปริญาโทต้องได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสนับสนุนให้นักศึกษาที่มีผลงานคิดค้นทางวิชาการได้มีโอกาสเข้าประกวดเพื่อให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะค้นคว้าต่อเนื่องไปและได้รับการยอมรับในด้านชื่อเสียงซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาคณาจารย์ 5) ในด้านการประกันคุณภาพ ควรมีความตั้งใจในการจัดทำระบบและกลไกด้านการประกันคุณภาพ สำหรับการกำหนดน้ำหนักรายมาตรฐานเพื่อให้สะท้อนกับอัตลักษณ์ของสถาบันนั้น ในการประเมินคุณภาพรอบต่อไปสมควรพิจารณาคำนำหนักเสียใหม่ให้เหมาะสมสอดคล้องกับการบริหารจัดการของสถาบัน

นอกจากข้อเสนอแนะของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ปี พ.ศ. 2550 ดังกล่าวแล้วยังพบว่าข้อมูลจำนวนนักศึกษาภาคปกติของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มีแนวโน้มจะลดลงอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 -2550 พบว่า จำนวนนักศึกษาภาคปกติมีจำนวน 3,044 2,974 2,903 2,668 และ 2,545 คน ตามลำดับ (มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. กองบริการการศึกษา. 2550 : 1-5)

จากความสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แผนพัฒนาการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ผลการประเมินของสำนักงาน ก.พ.ร. พ.ศ. 2550 ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2550 แนวโน้มการลดจำนวนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2546-2550 และจากผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT) แสดงให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ควรมีการทบทวนนโยบาย การกำหนดยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ บทบาทหน้าที่ ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และผลการประเมินที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดหาแนวทางการพัฒนา มหาวิทยาลัยตามยุทธศาสตร์สู่ความเป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่น แล้วนำผลที่ได้จากการศึกษาเป็นข้อมูลสนับสนุน การกำหนดยุทธศาสตร์ การพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของบุคลากรภายในและบุคคลภายนอกต่อยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่น
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่น

3. ความสำคัญของการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เป็นสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มีหน้าที่ผลิตบัณฑิตเข้าสู่สังคม สร้างคนให้มีความรู้ คุณธรรม มีความสามารถและใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข อีกทั้งเป็นผู้นำการพัฒนาและถ่ายทอดความรู้ให้ท้องถิ่น บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจะเป็นส่วนสำคัญในการสร้างสังคมด้านต่างๆ เช่น บุคลากรทั้งในภาครัฐและเอกชน เป็นกำลังสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า สิ่งสำคัญในการดำเนินงานในทุก ๆ ด้านของมหาวิทยาลัยฯ จะต้องตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นเป็นหลัก และวิธีการดำเนินการต่าง ๆ

จึงจำเป็นต้องวางแผนดำเนินการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ ตลอดจนทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน ดังนั้น สิ่งที่จะช่วยให้การดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้นั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จึงควรมีแนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์สู่ความเป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่น เป็นตัวกำหนดทิศทางการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาองค์กรสืบไป

4. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษา แนวทางการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา หลังจากมีการเปลี่ยนแปลงตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 ซึ่งต่อมาได้มีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ปี พ.ศ. 2549-2552 เป็นแนวทางในการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยฯ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวทางการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาตามยุทธศาสตร์สู่ความเป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่น โดยศึกษาแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ปี พ.ศ. 2549 – 2552 แผนปฏิบัติราชการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา และยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยทั้งที่เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ และเอกชน ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยรังสิต และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ แล้วนำมาสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำมากำหนดตัวแปร กรอบแนวคิด และใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2551 ซึ่งมีขอบเขตประชากรและตัวแปรที่ศึกษาดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ อาจารย์ ผู้บริหาร สภาคณาจารย์ สภาวิชาการ สภามหาวิทยาลัยฯ และคณะกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัยฯ กลุ่มบุคคลภายนอก ได้แก่ ผู้นำองค์กรท้องถิ่น และผู้ปฏิบัติงานในองค์กรส่วนท้องถิ่น ภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยได้จากวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 140 คน ประกอบด้วย บุคลากรภายในมหาวิทยาลัยฯ ได้แก่ อาจารย์ ผู้บริหาร สภาคณาจารย์ สภาวิชาการ สภามหาวิทยาลัยฯ คณะกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัยฯ จำนวน 40 คน และบุคคลภายนอกได้แก่ผู้นำองค์กรท้องถิ่น และผู้ปฏิบัติงานในองค์กรส่วนท้องถิ่น ภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 100 คน ซึ่งการเลือกกลุ่มตัวอย่างได้พิจารณาคุณสมบัติด้านการ

ปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องในกิจกรรมการดำเนินงานต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ สถานภาพ อายุ และระดับการศึกษา

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับความคิดเห็นต่อยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัย 5 ด้าน คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การดำเนินการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ยุทธศาสตร์ที่ 2 การดำเนินการวิจัย บริการวิชาการและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ยุทธศาสตร์ที่ 3 การดำเนินการปฏิรูปองค์กรและกระบวนการบริหารจัดการทุกระดับ ยุทธศาสตร์ที่ 4 การดำเนินการสร้างโอกาสทางการศึกษา และยุทธศาสตร์ที่ 5 การดำเนินการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อประโยชน์คุ้มค่าทุกด้าน

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัย โดยการแจกแจงเนื้อหา ประเด็นยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ แผนปฏิบัติการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาและยุทธศาสตร์ กลยุทธ์จากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ จำนวน 16 แห่ง ประกอบด้วยมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ และแผนปฏิบัติการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา แล้วจัดกลุ่มเรื่องหรือประเด็นเดียวกันให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งสามารถจัดกลุ่มได้ 5 กลุ่ม จากนั้นภายในแต่ละกลุ่มจัดลำดับโดยเลือกหัวข้อเรื่องที่มีความถี่ตั้งแต่ 4 ขึ้นไป ซึ่งแสดงว่าเป็นเรื่องที่มีมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่นำมาจัดทำเป็นยุทธศาสตร์มาเป็นข้อย่อยของแต่ละกลุ่ม หลังจากนั้นจึงสรุปเนื้อหาภายในแต่ละกลุ่มเพื่อกำหนดเป็นชื่อยุทธศาสตร์ของกลุ่ม ได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การดำเนินการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การดำเนินการวิจัย บริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

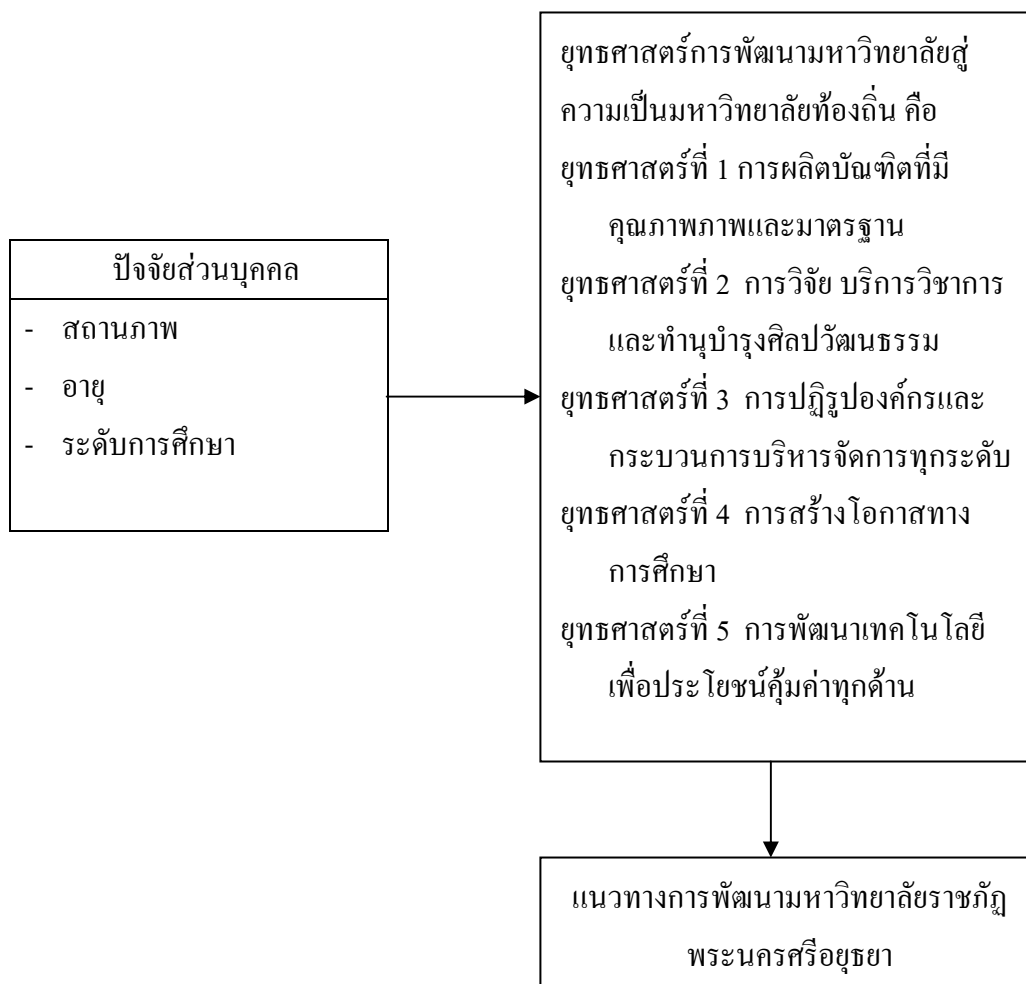
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การดำเนินการปฏิรูปองค์กรและกระบวนการบริหารจัดการทุกระดับ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การดำเนินการสร้างโอกาสทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การดำเนินการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อประโยชน์คุ้มค่าทุกด้าน

สามารถสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แนวทางการพัฒนา หมายถึง ข้อเสนอแนะที่ได้มาจากการวิจัย ในด้านการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ด้านการดำเนินการวิจัยบริการวิชาการและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ด้านการปฏิรูปองค์กรและกระบวนการบริหารจัดการทุกระดับ ด้านการสร้างโอกาสทางการศึกษา และด้านการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อประโยชน์คุ้มค่าทุกด้าน เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทาง การกำหนดเป้าหมายการดำเนินการต่าง ๆ ส่งผลให้มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มีการพัฒนาที่ดีขึ้น

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนา หมายถึง วิธีการหรือแผนการดำเนินงานในการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ซึ่งประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การดำเนินงานผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและมาตรฐาน หมายถึงคุณลักษณะของบัณฑิตที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและประเทศ พัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของสังคม ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ คุณธรรม จริยธรรมและความสามารถด้านภาษาและเทคโนโลยีสารสนเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การดำเนินการวิจัย บริการวิชาการและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม หมายถึง การสร้างเครือข่ายการวิจัยและบริการวิชาการ สนับสนุนให้อาจารย์และนักศึกษาทำวิจัย มีหลักสูตรฝึกอบรมหลากหลาย องค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนามหาวิทยาลัย มีการประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัย พัฒนาท้องถิ่นโดยยึดแนวทางโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ส่งเสริมเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น และส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การดำเนินการปฏิรูปองค์กรและกระบวนการบริหารจัดการทุกระดับ หมายถึง การบริหารจัดการตามหลักบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และสามารถรองรับสถานการณ์ในปัจจุบัน ปรับกลไกบริหารงาน โดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ พัฒนาระบบพัสดุ การเงินและงบประมาณ การประกันคุณภาพ พัฒนาอาคารสถานที่สภาพแวดล้อม ระบบบริหาร จัดหารายได้สู่การพึ่งพาตนเอง สร้างค่านิยมเศรษฐกิจพอเพียง การใช้ทรัพยากรร่วมกัน ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากร อัตรากำลัง ขวัญและกำลังใจ ตลอดจนการประเมินบุคลากร

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การดำเนินการสร้างโอกาสทางการศึกษา หมายถึง ปรับปรุงระบบการคัดเลือกนักศึกษา ให้โอกาสในการเลือกเรียนรายวิชาตามความสนใจ สนับสนุนทุนการศึกษา สร้างหลักสูตรที่สามารถเทียบโอนความรู้ ประสบการณ์ จัดการเรียนสำหรับคนพิการ ขยายพื้นที่การศึกษาเพื่อท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การดำเนินการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อประโยชน์คุ้มค่าทุกด้าน หมายถึง การพัฒนาเทคโนโลยีการเรียนการสอน สื่อการสอนต่างๆ พัฒนาแหล่งค้นคว้าข้อมูลข่าวสาร นวัตกรรมด้านเทคโนโลยีและมีระบบเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ

3. มหาวิทยาลัยท้องถิ่น หมายถึง สถาบันระดับการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีวิสัยทัศน์พันธกิจ ในการดำเนินงานให้บริการที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เสริมสร้างฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น การอนุรักษ์บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการสิ่งแวดล้อม และการสร้างแรงเกาะเกี่ยวในชุมชน

4. ความคิดเห็นต่อยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่น หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่น อยู่ในระดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

5. ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง คุณลักษณะของบุคคล ได้แก่

5.1 สถานภาพแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) บุคลากรภายใน หมายถึง ผู้ที่มีตำแหน่งหรือหน้าที่ในการปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ อาจารย์ ผู้บริหาร สภาคณาจารย์ สภาวิชาการ สภามหาวิทยาลัย และคณะกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย 2) บุคคลภายนอก หมายถึง ผู้ที่มีตำแหน่ง หรือหน้าที่ในการปฏิบัติงานในหน่วยงานขององค์กรส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ผู้นำองค์กรท้องถิ่น หรือผู้ปฏิบัติงานในองค์กรส่วนท้องถิ่นภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

5.2 อายุ หมายถึง ผู้ที่มีอายุจริงตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวันที่ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็นอายุระหว่าง 20-39 ปี และอายุระหว่าง 40 – 68 ปี

5.3 ระดับการศึกษาหมายถึง ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับตั้งแต่ต่ำกว่าปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป ในวันที่ตอบแบบสอบถาม

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ทำให้ทราบระดับความคิดเห็นของบุคลากรภายในและบุคคลภายนอก ต่อยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่น

7.2 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรภายในกับบุคคลภายนอก ต่อยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่น

7.3 ทำให้ทราบแนวทางการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

7.4 มีสารสนเทศเพื่อการพิจารณาการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา สู่ความเป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่น

8. สมมติฐานการวิจัย

บุคคลที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีความคิดเห็นต่อยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่น แตกต่างกัน